

лочного устаткування, приготування кормів, гідроприбирання, санітарно-гігієнічних і господарсько-побутових потреб обслуговуючого персоналу. У районах із дефіцитом води на тваринницьких комплексах і фермах на згадані цілі може використовуватися вода як питної якості, так і мінералізована, з допустимою мінералізацією.

Норми витрати води для худоби в сільськогосподарських фермах і комплексах на одного такі: *корови молочні – 100 л/добу, корови м'ясні – 70, молодняк великої рогатої худоби до двох років – 30, телята до шести місяців – 20, коні робочі – 60, свиноматки з поросятами – 60, свині на відгодівлі та молодняк – 15, гуси і качки – 2 л/добу* [1].

Сільське господарство споживає 40-50 % об'єму води, який забирається для народного господарства з водних джерел. Із цієї кількості раціонально використовують 60-80 %, а решта – губиться. Безповоротне водоспоживання становить переважно від 75 до 90 % використаного об'єму води. Необхідно зазначити, що безповоротне водоспоживання у сільському господарстві становить 65-72 % усього безповоротного водоспоживання в Україні. За рік у сільському господарстві використовують 9-12 млрд. м³ води. На відміну від промисловості, де можлива інколи заміна води в технологічному процесі, в сільському господарстві її замінити не можливо. Користування водами для потреб сільського господарства згідно зі статтею 65 «Особливості спеціального водокористування та користування водними об'єктами для потреб сільського і лісового господарства» Водного кодексу України здійснюється у порядку як загального, так і спеціального водокористування.

У сучасних умовах розвитку суспільства все більшого значення набуває комплексне використання водних ресурсів, що базується на принципах інтегрованого управління водними ресурсами. Інтегрований підхід до управління водними ресурсами дозволяє збалансовано управляти та розвивати водні ресурси, враховуючи соціальні, економічні та природоохоронні інтереси. При цьому розглядаються різноманітні, інколи конкуруючі групи і галузі економіки, що використовують і можуть забруднювати воду.

За допомогою інтегрованого підходу координується управління водними ресурсами в різних секторах економіки або зацікавленими групами в різних масштабах – від місцевого до міждержавного рівня. Він вимагає включення в процеси розробки національної політики та законодавчої бази створення більш досконалої системи управління та більш ефективної інституційної та регулюючої структури, необхідної для розробки більш справедливих і стійких рішень. Набір інструментів, таких як соціальна та екологічна оцінка, організаційні та економічні показники, системи моніторингу, збору і обміну інформацією, повинні підтримувати цей процес [3].

Таким чином, аналіз проблем використання водних ресурсів, відведення забруднених вод, охорони природних водних об'єктів показує, що ці питання мають досить велику соціальну, екологічну і економічну значимість, їх потрібно вирішувати на регіональному, національному і міжнародному рівнях.

Тому сучасну систему управління водними ресурсами в Україні для забезпечення реалізації державної політики у сфері розвитку водного господарства та гідротехнічної меліорації земель, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів можливо представити через інституційну модель, яка визначає структурно-функціональну організацію управління.

Список використаних джерел.

1. Водогосподарська екологія у 4 т., 7 кн. – Підручник/ Яцик А.В.- К.: Генеза, 2004 – Т.3, кн.5 – 496 с.
2. Оптимізація природокористування в 5-ти т.: Навч. Посібник/ Дорогунцов С.І., Муховиков А.М., Хвесик М.А. – К.:Кондор - 2004. – 291с.
3. Хвесик М.А., Яроцька О.В. Управління водними ресурсами України. К. : РВПС України, 2004 53с.

УДК 338.432

О.Л. Головіна, к.е.н., с.н.с., головний бухгалтер
Н.В. Бугайчук, аспірант відділу інституціонального забезпечення природокористування
Інститут агроєкології і природокористування НААН м. Київ

СУЧАСНИЙ СТАН ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Нині в Україні не існує збалансованого механізму управління використання та охорони земель сільськогосподарського призначення. За період проведення земельної реформи значна кількість проблем у сфері земельних відносин залишилися не розв'язаними, навпаки ще більше загострилися

Ключові слова: земельні ресурси збалансоване землекористування, землі с/г призначення.

Україна має значний земельно-ресурсний потенціал. Станом на 1 січня 2017 р. земельний фонд України становить 60,3 млн. га., або близько 6 % території Європи.

Сільськогосподарські угіддя становлять близько 19% загальноєвропейських, у тому числі рілля - близько 27%. Показник площі сільськогосподарських угідь у розрахунку на одну особу є найвищим серед європейських країн і становить 0,9 га, у тому числі 0,7 га. ріллі. Для порівняння середній показник європейських країн □ 0,44 і 0,25 га. відповідно.

У цілому площа сільськогосподарських земель становить 42,7 млн. га., або 70% площі усїєї території країни, а площа ріллі \square 32,5 млн. га., або 78,4% усїх сільськогосподарських угідь (рис. 1, 2).

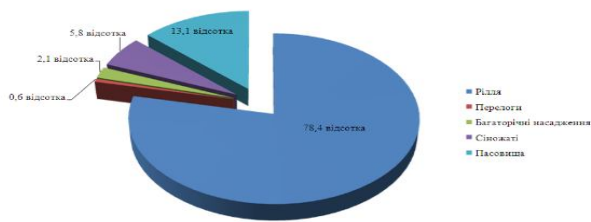

Рис. 1. Розподіл сільськогосподарських угідь за формою власності, з них рілля

Рис. 2. Структура сільськогосподарських угідь

В Україні площа чорноземів становить від 15,6 млн. до 17,4 млн. га., або близько 8% світових запасів.

Однак у системі земельних ресурсів країни та землекористуванні спостерігаються значні нерівності, поглиблення яких може становити загрозу навколишньому природному середовищу.

В Україні для господарського використання земель залучено понад 92 % території. Надзвичайно високим є рівень розораності території і становить понад 54%. Для порівняння у розвинутих країнах Європи \square не перевищує 35 %). Заліснена територія України становить лише 16 %, якої недостатньо для забезпечення екологічної рівноваги, середній показник європейських країн \square 25-30%.

Надмірна розораність земель (понад 54% земельного фонду України), у тому числі на схилах, призвела до порушення екологічних норм збалансованого співвідношення сільськогосподарських угідь, лісів та водойм, які негативно вплинули на стійкість агроландшафтів і призвели до значного техногенного навантаження на екологічну складову.

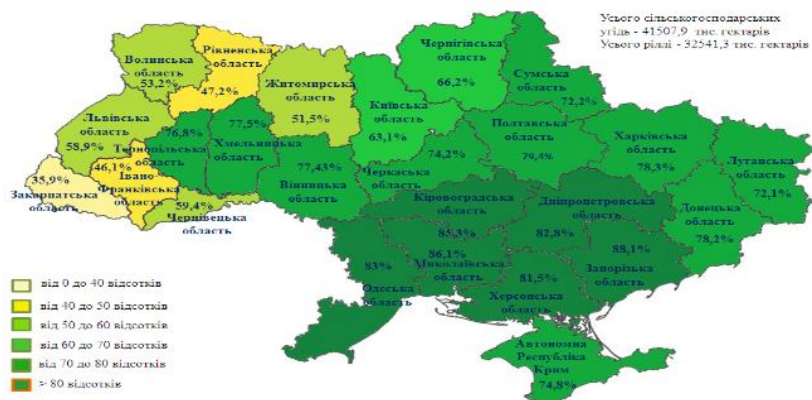

Рис. 3. Розораність сільськогосподарських угідь у регіонах України

В Україні нараховується понад 1,1 млн. га. деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель, які підлягають консервації, 143,4 тис. га. порушених земель, які потребують рекультивації, та 315,6 тис. га. малопродуктивних угідь, які потребують поліпшення.

Найбільш істотним фактором зниження продуктивності земель і зростання деградації агроландшафтів є водна та вітрова ерозія ґрунтів.

Загальна площа сільськогосподарських угідь, які зазнали згубного впливу водної ерозії, становить 13,3 млн. га. (32%), у тому числі 10,6 млн. га., орних земель. У складі еродованих земель перебуває 4,5 млн. га., із середньо та сильнозмитими ґрунтами, у тому числі 68 тис. га., повністю втратили гумусовий горизонт.

Інтенсивно розвиваються процеси лінійного розмиву та яроутворення. Площа ярів становить 140,4 тис. га., а їх кількість перевищує 500 тис. Інтенсивність ерозії в окремих яружно-балкових системах перевищує середні показники у 10-20 разів.

Вітровій ерозії систематично піддається понад 6 млн. га. земель, а пиловим бурям - до 20 млн. га.

На якісний стан земельних ресурсів впливають також інші негативні фактори, зокрема засоленість, солонцюватість, перезволоженість, кислотність, кам'янистість.

Незбалансоване використання сільськогосподарських земель призводить до зниження родючості ґрунтів через їх переущільнення, зокрема чорноземів, втрати грудкувато-зернистої структури, водопроникності та аераційної здатності з усіма екологічними наслідками. Внаслідок чого, посилюються процеси деградації ґрунтового покриву техногенним забрудненням. Найбільшу небезпеку для навколишнього природного середовища становить забруднення ґрунтів радіонуклідами, важкими металами, збудниками хвороб.

На якісний стан земельних ресурсів істотно впливають гідрометеорологічні та небезпечні екзогенні геологічні процеси і явища (селі, зсуви, обвали, карсти, просідання ґрунту, абразія, руйнування берегів водосховищ тощо), які поширені більш як на 50% території.

Нині не має чітко визначеного механізму поєднання заходів економічного стимулювання і юридичної відповідальності в галузі охорони земель, а також встановлення на законодавчому рівні природоохоронних обмежень у використанні земель шляхом здійснення ефективного землеустрою.

Важливими факторами у боротьбі з вітровою ерозією залишаються роботи із створення системи полезахисних лісових смуг та інших захисних насаджень. На даний час площі захисних лісових насаджень становлять 1,5 млн. га., у тому числі полезахисних лісосмуг □ 446,7 тис. га.

Існують також проблеми в земельних відносинах, реформування яких започатковане у 1991 році і досі не завершено, не досягнуто основної мети земельної реформи □ передачі землі ефективному власнику та запровадження еколого-економічної моделі господарювання.

Не повною мірою соціально справедливим був процес приватизації колективних сільськогосподарських підприємств з передачею сільськогосподарських земель у приватну власність.

Відсутність еколого-економічного обґрунтування перерозподілу земельних ресурсів призвела до подрібнення сільськогосподарських полів, у результаті чого 6,9 млн. громадян (46,4% сільського населення) набули право на земельну частку (пай), а 27 млн. га сільськогосподарських земель передано у приватну власність, і, як наслідок, нераціональне використання значної кількості розпайованих земельних ділянок.

Сільське господарство це галузь української національної економіки, яка є стратегічно важливою та забезпечує Україні продовольчу незалежність і дає значній частині сільського населення робочі місця, що не менш важливо.

Отже важливими стратегічними напрямками у розвитку сільського господарства в Україні мають бути:

- підвищення рівня обізнаності населення, землевласників і землекористувачів щодо проблем деградації земель збалансованого землекористування;
- запобігання деградаційним процесам ґрунтового покриву, підвищення рівня родючості ґрунтів;
- проведення рекультивації порушених земель.

Список використаних джерел.

1. Аграрний сектор економіки України: Сучасний стан та перспективи розвитку// <https://www.vgolos.zt.ua/ahraryny-sektor-ekonomiky-ukrayiny-suchasnyy-stand-ta-perspektyvy-rozvytku/>
2. Балюк С.А. Ґрунтові ресурси України: стан і заходи поліпшення / С.А.Балюк // Вісник аграрної науки. – 2010. – Вип.6.
3. Коломієць Л.П. Особливості оптимізації сільськогосподарських землекористувань в процесі реформування земельних відносин /Л.П.Коломієць // Землеробство – 2012. - № 84
4. Земельні ресурси <http://minagro.gov.ua/system/files>

UDK502:504

Grajewska Agnieszka, Msc. Eng. AVR S.A. (Chrzanow, Poland)
Sobczyk Wiktoria, Professor PhD. D.Sc. Eng.
AGH University of Science & Technology Faculty of Mining & Geoengineering Dept. of Environmental Engineering and Mineral Processing (Krakow, Poland)

POLSKIE I MIĘDZYNARODOWE AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE GOSPODARKI ODPADAMI POLISH AND INTERNATIONAL LEGISLATION ON WASTE MANAGEMENT

Ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych. Każdy ma prawo do informacji o stanie i ochronie środowiska. W Polsce najważniejszym aktem prawnym jest Konstytucja, w której znajdują się artykuły, stanowiące bazę wyjściową postępowania wobec środowiska naturalnego. Polska jako członek Unii Europejskiej zobowiązana jest również do przestrzegania unijnego prawa.

Słowa kluczowe: ochrona środowiska, prawo, Konstytucja

Najważniejszym aktem prawnym w Polsce jest Konstytucja, w której znajdują się artykuły, stanowiące bazę wyjściową postępowania wobec środowiska naturalnego. Należy spośród nich wyróżnić artykuł 5: „Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolność i prawa człowieka i